

16-05-2012

Број: 05-05-1-1472-2/12
Сарајево, 16. мај 2012. године

17-05-2012

01,02-05-2-637/12

B

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Допуна број 3 Споразума о финансирању у вези са Државним програмом за Босну и Херцеговину на основу ИПА - Помоћ у транзицији и компонента јачања институција за 2007. годину. Допуну споразума је потписала гђа Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције, 26. новембра 2010. године, у Сарајеву.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање ове Допуне споразума молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-21-05-5-6254-1/12
Sarajevo, 09.05.2012. godine

16-05
05 05/1472

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PREDMET: Prijedlog Odluke o ratifikaciji Dopune broj 3 Sporazuma o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu na osnovu IPA – Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu

U prilogu dostavljamo prijedlog Odluke o ratifikaciji Dopune broj 3 Sporazuma o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu na osnovu IPA – Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu, koji je utvrdilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 6. sjednici održanoj 03.05.2012. godine, kako bi Predsjedništvo Bosne i Hercegovine provelo postupak u skladu sa odredbama člana 15.-17. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00) i donijelo Odluku o ratifikaciji navedene Dopune.

Dopuna broj 3 Sporazuma o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu na osnovu IPA – Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu potpisana je u Sarajevu 26. novembra 2010. godine.

U ime Bosne i Hercegovine Dopunu je potpisala gospođa Nevenka Savić, direktorica Direkcije za evropske integracije Bosne i Hercegovine, a i ime Komisije Evropskih zajednica, gospodin Pierre Mirel, direktor.

Podsjećamo da je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine donijelo Odluku o prihvatanju Dopune broj 3 gore navedenog Sporazuma, i određivanju potpisnika, na 75. sjednici, održanoj 07. jula 2010. godine.

S poštovanjem,

Prilog: kao u tekstu

MINISTAR

Zlatko Lagumdžija

DOPUNA BROJ 3

SPORAZUMA O FINANSIRANJU U VEZI SA DRŽAVNIM PROGRAMOM ZA BOSNU I HERCEGOVINU NA OSNOVU IPA - POMOĆ U TRANZICIJI I KOMPONENTA JAČANJA INSTITUCIJA ZA 2007. GODINU

Koji je prvobitno zaključen između Komisije Evropskih zajednica i Bosne i Hercegovine
31. jula 2008. godine

Evropska komisija, dalje u tekstu "Komisija",

s jedne strane, i

Bosna i Hercegovina, dalje u tekstu "država korisnica",

s druge strane,

zajednički kao "Strane",

Budući da:

- (a) Komisija je 20. decembra 2007. godine usvojila Odluku C(2007)6698 kojom se uspostavlja Državni program za Bosnu i Hercegovinu u sklopu IPA Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu („Program“). Ovaj Program provodi se putem Sporazuma o finansiranju sklopljenog između Komisije Evropskih zajednica i Bosne i Hercegovine 31. jula 2008. godine.
- (b) Komisija je 16. februara 2009. godine usvojila Odluku Komisije C(2009)867 kojom se mijenja i dopunjava Državni program za Bosnu i Hercegovinu za 2007. godinu kako bi se omogućila obnova kuća u općini Kotor Varoš. Povezana dopuna Sporazuma o finansiranju potpisana je 29. juna 2009. godine. Program je dodatno izmijenjen i dopunjen 30. aprila 2010. godine Odlukom Komisije C(2010)2376 s ciljem produženja završnog roka za ugovaranje do 30. novembra 2010. godine. Povezana dopuna br. 2 Sporazuma o finansiranju potpisana je 24. juna 2010. godine.
- (c) Program je dodatno izmijenjen i dopunjen 9. novembra 2010. godine Odlukom Komisije C(2010)7795 kako bi se preraspodijelilo 1.200.000 EUR unutar prioritetne ose 1 politički kriteriji za nastavak podrške identifikaciji nestalih osoba u Bosni i Hercegovini.
- (d) Neophodno je uskladiti Sporazum o finansiranju s izmjenama i dopunama Programa usvojenim Odlukom Komisije C(2010)7795.

SPORAZUMJELE SU SE O SLJEDEĆEM:

Član 1.

Sporazum o finansiranju u vezi sa Državnim programom za Bosnu i Hercegovinu u sklopu IPA Pomoć u tranziciji i komponenta jačanja institucija za 2007. godinu mijenja se kao u nastavku: „Dodatak A Sporazuma o finansiranju zaključenog između Evropske komisije i Bosne i Hercegovine 31. jula 2008. godine i dodatno izmijenjen dopunom br. 1 od 29. juna 2009. i dopunom br. 2 od 24. juna 2010., zamjenjuje se Dodatkom ove Dopune br. 3.

Član 2.

Svi ostali uvjeti i odredbe Sporazuma o finansiranju ostaju nepromijenjeni.

Sačinjeno u dva originalna primjerka na engleskom jeziku, od kojih se jedan primjerak uručuje Komisiji, a jedan državi korisnici.

Potpisala, za i u ime
Bosne i Hercegovine
/ u potpisu/

Nevenka Savić
Nacionalni koordinator za IPA
Direktor
Direkcije za evropske integracije

Sarajevo,

Datum: 26.11.2010.

Potpisao, za i u ime
Komisije
/u potpisu/

Pierre Mirel
Direktor
Evropska komisija

Brisel,

Datum: 11.11.2010.

DODATAK

Državni program IPA 2007 – Bosna i Hercegovina

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnik	Bosna i Hercegovina
CRIS broj	2007/019-352
Godina	2007.
Iznos	49.736.394 EUR
Organ provedbe	Evropska komisija
Završni datum za zaključivanje sporazuma o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2008.
Završni datumi za ugovaranje	30. novembar 2010. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Završni datumi za izvršenje	2 godine nakon konačnog datuma za ugovaranje. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Šifre sektora	11110, 11420, 12110, 14010, 15010, 15020, 15030, 15040, 15050, 15066, 16110, 16310, 21010, 22010, 22030, 23010, 24010, 31110, 32130, 33110, 41010, 43040
Budžetska linija	22.020200
Nositelj programiranja	DG ELARG C1
Nositelj provedbe	Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini

2. PRIORITETNE OSE / PROJEKTI

Prioritetne ose EU IPA 2007 pomoći za Bosnu i Hercegovinu rezultiraju iz procjene potreba za premošćivanjem jaza između aktuelne situacije u područjima reforme i napretka koji se očekuje u okviru Evropskog partnerstva i procesa stabilizacije i pridruživanja.

Prioriteti su u skladu sa reformom sektora i planom razvoja Bosne i Hercegovine, kao i njenim glavnim strategijama: Srednjoročna razvojna strategija (MTDS) i Strategija evropskih integracija. Glavni strateški cilj pretpristupne pomoći Bosni i Hercegovini je podrška zemlji u tranziciji iz zemlje potencijalnog kandidata u zemlju kandidata i do članstva u Evropskoj uniji.

Procjena potreba dovela je do niza prioriteta koji se ogledaju u Višegodišnjem indikativnom programu (MIPD) 2007-2009 za Bosnu i Hercegovinu.

Broj projekata proizlazi direktno iz prioriteta utvrđenih u Evropskom partnerstvu koji određuje više od 150 akcija koje treba podržati IPA. On također odražava potrebe zemlje koje je formulirao korisnik. Pripremu programa IPA 2007 uveliko je pokrenula zemlja korisnica, a povezana je s velikim brojem aktera (sva državna ministarstva i državne institucije). Doveo je do visokog nivoa „vlasništva“ i održivosti u cijeloj vladi.

Glavno strateško razmišljanje bilo je da se promovira izgradnja kapaciteta, da se riješi glavni preduvjet za provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i, istovremeno, glavni nedostatak u Bosni i Hercegovini koja još uvijek ima mladu državnu administraciju. S obzirom na ograničena finansijska sredstva IPA 2007, veliki investicijski projekti nisu prioritizirani jer ne mogu imati potrebni razvojni utjecaj. Pripreme aktivnosti su, međutim, predviđene, naročito u području infrastrukture i ekonomske i socijalne kohezije.

Prioritetne ose su opisane u četiri ključna područja: Osa 1. Politički zahtjevi, Osa 2. Socio-ekonomski zahtjevi, Osa 3. Evropski standardi, i Osa 5. Dijalog s civilnim društvom. (Nota: Programi zajednice (prioritetna osa 4 u okviru IPA), obuhvaćena je CARDS 2006 i nije predviđena nikakva alokacija u okviru ovog programa).

2.2 OPIS PROJEKATA

Popis s naslovima i budžetom 46 projekata u okviru IPA AP 2007 nalazi se u prilogu.

Osa 1 – Rješavanje političkih zahtjeva

1) UNAPREĐENJE SOCIJALNE UKLJUČENOSTI I POVRATKA

Povratak

Više od milion izbjeglica i raseljenih osoba vratilo je posjed nad svojim prijeratnim domovima u Bosni i Hercegovini. Međutim, stvarno zauzimanje, naročito u pogledu „povratka manjina“, znatno je manje. Broj izbjeglica značajno se smanjuje, ali, prema procjeni, ima pola miliona ljudi koji još razmatraju povratak, a još uvijek postoji značajan broj registriranih izbjeglica i raseljenih osoba unutar Bosne i Hercegovine. Glavni programi povratka, kao što je projekat SUTRA koji finansiraju Evropska komisija i Nizozemska i provodi UNDP, značajno su doprinijeli ovom postignuću. Fond za povratak osnovan 2005. godine također je doprinio obnovi stambenih jedinica u 30 općina. Međutim, uvjeti potrebni za održiv povratak, uključujući pristup pomoći u obnovi, zapošljavanju, zdravstvenoj njezi, penzijama, komunalnim uslugama i obrazovanju, još uvijek treba biti poboljššan.

Općina Srebrenica predstavlja brojne specifične probleme u tom smislu, povezane naročito s masakrom 8.000 njenih građana Bošnjaka 1995. godine. Pitanje Srebrenice je još uvijek naročito osjetljivo u Bosni i Hercegovini. U toj mjeri predloženo je da se podrži

projekat usmjeren na identifikaciju brojnih žrtava ovog masakra, time utvrđujući istinu i doprinoseći u određenoj mjeri razrješenju sukoba.

Operacije deminiranja nastavljaju se u Bosni i Hercegovini i ključni su faktor u povratku izbjeglica. Procjenjuje se da ima još 67.000 mina i oko 650.000 neeksplozivnih ubojnih sredstava koja utječu na 10.000 lokaliteta. Usvojen je novi Plan deminiranja za 2009. godinu. Provedba će iziskivati stalnu uključenost međunarodne zajednice.

Da bi se riješila ova pitanja, provest će se sljedeće akcije:

- Uklanjanje mina i tehnički nadzor s ciljem smanjenja rizika od protupješačkih mina i jačanja lokalnih i regionalnih utjecaja djelotvornog uklanjanja mina na oko 1,5 miliona m².
- Obnova kuća i povezanih tehničkih infrastrukturnih objekata za podršku održivom povratku u općinu Kotor Varoš. Projekat će se provoditi putem granta nakon poziva za dostavljanje prijedloga projekta. Kriterije za odabir i popis krajnjih korisnika odobrit će Komisija.
- Pomoć Odjelu forenzičkih nauka Međunarodne komisije za nestale osobe s ciljem identifikacije žrtava srebreničkog masakra 1995. godine kroz testiranje DNA.

Socijalna uključenost

Sistemi socijalne sigurnosti imaju ograničena sredstva i fragmentirani su. Ovo ima negativan utjecaj na mnoge kategorije socijalno ranjivih i invalidnih osoba, s obzirom na ograničena dostupna sredstva. Ipak, jedna trećina ukupnog budžeta dodjeljuje se demobilisanim borcima, što još dodatno ograničava ostale ranjive kategorije. Naprimjer, oko 50% invalidnih osoba nema zdravstvenu zaštitu, a ogromna većina je nezaposlena. Mnoge izbjeglice nastavljaju živjeti u veoma teškim okolnostima i u mnogim dijelovima zemlje još uvijek ne koriste osnovne penzijske i zdravstvene odredbe uprkos zakonskim propisima na državnom nivou o tome. Efikasne politike za podršku socijalno ranjivim osobama treba izraditi.

Konvencija o pravima djeteta ugrađena je u pravni sistem Bosne i Hercegovine. A nadležni organi su posvećeni pravima i dobrobiti djece. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice izradilo je nacrt Akcijskog plana za zaštitu djece za period 2002 – 2010. pod okriljem UNICEF-a, ali zdravstvena i socijalna zaštita djece nije osigurana, a invalidnoj djeci nedostaje dovoljna zdravstvena njega i mogućnosti za obrazovanje. IPA 2007 predviđa veliki projekat sa UNICEF-om uz sufinansiranje od strane EU, DFID i Norveške usmjeren na provedbu akcijskog plana.

Projekat usmjeren na rješavanje ovih pitanja je:

- Jačanje sistema socijalne zaštite i uključenosti za djecu u Bosni i Hercegovini, uspostavljanjem vladine strukture koja će definirati i provesti Sistem socijalne

zaštite i uključenosti za djecu u okviru šireg konteksta procesa socio-ekonomske reforme i razvoja u Bosni i Hercegovini. Projekat će sufinansirati Norveška i DfID (UK) a provesti UNICEF putem sporazuma o direktnom grantu.

2) VLADAVINA ZAKONA

Reforma pravosuđa i policije

Uprkos nedavnom napretku i konsolidaciji, pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini još uvijek se suočava sa preprekama svom efikasnom radu, kao što su četiri paralelne i odvojene jurisdikcije na nivou države, Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Brčkog, različiti zakonski sistemi, 14 ministarstava pravde, četiri različita pravosudna ispita za pravnike itd. Snažni naponi su načinjeni da se smanji broj neriješenih predmeta, ali on ostaje ogroman (više od 1,9 miliona krajem 2006. godine). Građani se žale na kršenje njihovih prava na efikasnu zakonsku zaštitu, na slobodan pristup sudu i duge postupke, a sudije su često preopterećene predmetima. Alternativne vansudske mjere rješavanja kao što su medijacija i arbitraža mogu se također uvesti u pravosudni sistem.

Na državnom nivou, glavna tijela koja se bave pravosuđem su:

- Državno Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine s ograničenim nadležnostima i brojem osoblja,
- Državni Sud s međunarodnim „Registrarom“
- i Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV) koje značajno vodi reformu pravosuđa ali ima samo ograničene resurse. VSTS, kao neovisno i autonomno tijelo, nastavlja igrati važnu ulogu u poboljšanju stanja u pravosuđu. Ima jasan zakonski mandat da osigura održavanje neovisnog, nepristranog i profesionalnog pravosuđa.

Razvoj u pravosuđu ometa nepostojanje koordinirane strategije za ovaj sektor: postoji široki konsenzus da je treba razviti pod okriljem Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

Iako je Direkcija za reformu policije uspješno izvršila svoj zadatak da sačini izvještaj i akcijski plan za reformu policije, do sada nije bilo političkog konsenzusa da se nastavi s njegovom provedbom. Stoga nije moguće u ovoj fazi predvidjeti i kreirati projekte podrške za ovaj proces. Tehnički savjeti i osiguravanje specijalizirane opreme (telekomunikacijska, forenzička itd.) nastavljaju se s finansiranjem iz CARDS 2006, jer postoji konsenzus među policijskim snagama da se ojača obuka, koordinacija i profesionalne vještine. Jedno takvo identificirano područje je borba protiv pranja novca i saradnja između policijskih organa i tužilaca.

Programi u polju pravosuđa i policije uključivat će:

- Podršku strateškom planiranju, koordinaciji pomoći i kapacitetima za evropske integracije u državnom i entitetskim ministarstvima pravde Bosne i Hercegovine,

da se pomogne razvoj konkretnog plana rada za uspostavu i funkcioniranje efikasnih jedinica odgovornih za ove zadatke, kao i priprema planova za višegodišnju pomoć pravosuđu u svim sektorima.

- Povećavanje efikasnosti pravosuđa kroz uspostavu sistema za upravljanje predmetima (CMS) za sudove i tužilaštva u 24 suda; izrada nove verzije CMS-a za tužilaštva, te obuka ICT osoblja u sudovima i VSTV-u. Sredstva će biti dodijeljena kroz sporazum o direktnom grantu sa VSTV-om.
- Efikasno upravljanje zatvorima: pripremiti neophodne preduvjete za uspostavljanje konzistentnog i ekonomičnog sistema upravljanja zatvorima u cijeloj zemlji i kapacitete za razvoj politike upravljanja; uvesti alternativne sankcije i shemu za nadzor prekršilaca kao i pripremiti novi regulatorni režim za prekršioce s mentalnim hendikepom.
- Zajednička obuka SIPA-e, Jedinice za finansijsko obavještanje i Jedinice za kriminalističko istraživanje, tužilaca, finansijskih regulatornih agencija i institucija, za jačanje kapaciteta jedinica za finansijsko obavještanje i kriminalističko istraživanje u istraživanju i analiziranju sumnjivih transakcija, te poboljšanje saradnje sa tužiocima i finansijskim regulatornim agencijama u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

3) REFORMA JAVNE UPRAVE I USTAVNA REFORMA

Bosna i Hercegovina ima neefikasne administrativne strukture. „Državna strategija za reformu javne uprave“ usvojena je u ljeto 2006. godine, ali još nije provedena, iako je ključni prioritet Evropskog partnerstva. Zajedničku provedbenu strukturu („PAR-platforma“) usvojile su u maju 2007. godine vlade RS-a, FBiH i Brčko Distrikta i treba je potvrditi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. Memorandum o razumijevanju o multidonatorskom Fondu za javnu upravu za provedbu strategije također je odobren kao rezultat tekućih projekata CARDS podrške. Ured za koordinaciju reforme javne uprave (PARCO) i dalje je ipak slab i treba dodatnu pomoć, sa samo 6 popunjenih od 17 radnih mjesta, i ograničenom budžetskom podrškom.

Policijska koordinacija u vezi sa evropskim integracijama je mnogo naprednija. Direkcija za evropske integracije (DEI) uspjela se organizirati kao referentna tačka za pitanja evropskih integracija (strategija evropskih integracija, podrška pregovorima o SPP, prevođenje pravne stečevine (acquis) Evropske unije, zakonska aproksimacija, programiranje finansijske pomoći). Podršku sada treba dovesti na naredni nivo, gdje DEI pruža znanja o evropskim integracijama i kapacitete u svim sektorima EU acquisa, naročito onima povezanim sa provedbom sporazuma SPP, kad bude potpisan i na snazi.

Prema ovim podacima, javlja se konsenzus da sadašnje strukture Bosne i Hercegovine nisu prikladne za pripremanje za evropske integracije, i da je potrebna bolja i jasnija raspodjela nadležnosti za preuzimanje i provedbu brojnih obaveza koje sporazum SPP podrazumijeva. Konačni cilj je uspostaviti efikasne strukture koje mogu osigurati političku stabilnost, ekonomski i socijalni razvoj, i pripremiti se za članstvo u Evropskoj uniji. Zajedničku platformu pripremio je Posebni predstavnik Evropske unije i predložio

je političkim strankama kako bi nastavile pregovore za ustavnu reformu. Platforma, jednom kad se odobri, namijenjena je da osigura puno „vlasništvo“ lokalnih aktera nad procesom, uz snažnu podršku međunarodne zajednice (EUSR, EC, predsjedništvo EU i SAD).

Zakon o ombudsmenu usvojen je u martu 2006. godine i predviđa spajanje institucija entitetskih ombudsmena s državnim ombudsmenom u skladu s međunarodnim konvencijama. Stvarno spajanje bilo je očekivano počevši od januara 2007. godine, ali je došlo do određenog kašnjenja. U međuvremenu, postojeći uredi ombudsmena redovno se sastaju i uspostavili su dobru saradnju. Osnovni komunikacijski objekti trebaju započeti rad novog ombudsmena Bosne i Hercegovine i njegova dva terenska ureda.

Jedno važno ograničenje za izgradnju kapaciteta u javnoj upravi je još uvijek nedostatak osoblja s obzirom na ograničene budžetske resurse. Vještine neophodne za zadatke koje zahtijevaju evropske integracije i reforme u prioritetnim sektorima također nedostaju. Još treba uraditi posao prema profesionalnoj državnoj službi sa sistemom karijera zasnovanim na iskustvima i zaslugama. Privlačenje i zadržavanje mladog i kvalificiranog osoblja i odgovarajuće usavršenih viših rukovoditelja ostaje izazov. Sistem upravljanja ljudskim resursima u javnoj upravi u cjelini je slabo razvijen. Agencija za državnu službu, međutim, stječe iskustvo i efikasnost i koordinira s entitetskim agencijama za državnu službu kao dio projekta obuke koji finansira EZ. Usklađivanje tri zakona o državnoj službi je također jedan važan zadatak u budućnosti.

Jedan važan aspekt Strategije PAR je razvoj sistema Javne interne finansijske kontrole (PIFC) u skladu s međunarodnim standardima kontrole i revizije (a.o. INTOSAI smjernice za internu kontrolu u javnom sektoru) i najboljom praksom Evropske unije. Bosna i Hercegovina treba razviti i uvesti moderne principe upravljačke odgovornosti i funkcionalno neovisnu internu reviziju, s fokusom na ocjenjivanje sistema interne kontrole. Država i entiteti imenovali su koordinate interne revizije, i oni rade na izradi koordiniranih zakona o internoj reviziji, ali sistem finansijskog upravljanja i kontrole treba dalje razvijati i usklađivati.

S ciljem rješavanja ovih pitanja, predviđeni su sljedeći projekti:

- Izgradnja kapaciteta za proces ustavne reforme: podrška će biti pružena svim sudionicima u procesu ustavne reforme, uključujući javne organe vlasti, političke stranke, civilno društvo, građane i medije;
- Daljnja podrška PARCO-u, da se izgradi njegov kapacitet za koordinaciju i upravljanje provedbom PAR strategije;
- Podrška Vladi Bosne i Hercegovine za proces evropskih integracija i koordinaciju pomoći Evropske unije s ciljem daljnjeg jačanja kapaciteta Direkcije za evropske integracije (DEI), radi koordinacije procesa evropskih integracija i transfera znanja o *acquisu* Evropske unije na sva resorna ministarstva i institucije koje imaju odgovornost za provedbu Privremenog sporazuma i SPP-a, provedbu strategije

prevođenja zakonskih propisa radi jačanja funkcija NIPAC-a i SPO-a u cijeloj vladi;

- Jačanje sistema upravljanja ljudskim resursima (HRM) u području obuke u državnoj službi kroz twinning, za razvoj zajedničkih principa i strukturiranog sistema obuke koji podržava sistematičnu, kvalitetnu obuku koja se provodi u institucijama Bosne i Hercegovine;
- Podrška Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, za izgradnju kapaciteta novonastale institucije da vrši svoj mandat, uspostavom ICT mreže za sve urede ombudsmena;
- Razvoj i provedba PIFC strategije u cijeloj zemlji, za jačanje okruženja finansijske kontrole unutar kojeg radi javna uprava. Projekat će imati za cilj uspostavljanje harmonizirane zakonske regulative, centralne harmonizacijske jedinice za internu reviziju i finansijsko upravljanje i kontrolu na svim relevantnim nivoima vlade (državni i entitetski), kao i mehanizam za koordinaciju.

Osa 2 – Rješavanje socio-ekonomskih zahtjeva

1) ZAPOSŁJAVANJE I EKONOMSKI RAZVOJ

Predviđa se da će se ekonomija Bosne i Hercegovine nastaviti širiti postojanim tempom od 6% u 2007. godini, nešto više nego u 2005. (+5,8%) i 2006. (+5,9%). Međutim, zbog niskog nivoa diversifikacije u ekonomiji, rast je fragilan i izložen promjenama cijena na svjetskom tržištu. Potrebna su dodatna ulaganja u poduzeća da bi se ostvario održivi rast.

Trenutni deficit računa smanjio se sa 22,5% BDP-a u 2005. na 15% BDP-a u 2006. godini, ali ovo je uglavnom zbog prijenosa uvoza iz 2006. na kraj 2005. godine. Trenutni debalans računa ostaje glavna briga, čak i ako se očekuje da će izvozi rasti brže nego uvozi. Industrijska proizvodnja i izvozi se također uglavnom baziraju na proizvodnji s niskom dodatnom vrijednošću (metalna i rudarstvo).

Mala i srednja poduzeća (SME) su naročito izložena rizicima u nedostatku poticajnog poslovnog okruženja. Zakonski i institucionalni okvir za SME je iscjepkan, i ima malo kapaciteta za izradu politika i pružanje usluga poduzećima na državnom i entitetskom nivou. Strategije Bosne i Hercegovine o SME i industriji još uvijek čekaju u Vijeću ministara i trebaju biti usvojene. Treba stvoriti provedbeni kapacitet na državnom nivou.

Izvoze treba potaknuti, a određivanje Vanjsko-trgovinske komore kao Agencije za promociju izvoza je pozitivan razvoj. Vijeće za promociju izvoza je sada funkcionalno i utvrđuje niz političkih pitanja koja će se rješavati u prvoj godini rada a FIPA razvija FDI strategiju.

Nezaposlenost ostaje visoka, 31% u 2006. godini, i očekuje se da će ostati iznad 30% u naredne dvije godine. Do sada, ekonomski rast nije mogao stvarati radna mjesta, jer poduzeća trenutno imaju za cilj poboljšanja produktivnosti. Postoje brojni problemi koji ometaju funkcioniranje tržišta rada, kao što su nejednaki socijalni i beneficijski i porezni

sistemi između dva entiteta, i rigidni sistemi određivanja plaća. Potreban je sveobuhvatan plan za poboljšanje mobilnosti i fleksibilnosti tržišta rada. Ključ za takvu politiku je potreba za koordinacijom između svih sudionika, kao i efektivan dijalog između socijalnih partnera.

Program IPA 2007 doprinijet će socijalnom i ekonomskom razvoju sa sljedećim projektima:

- Izgradnja institucionalnog kapaciteta Bosne i Hercegovine za razvoj politike o promociji izvoza; unaprijediti konkurentnost kompanija, posebno SME-a, na stranim tržištima; i poboljšati politiku o promociji izvoza i zaštiti okoline u Bosni i Hercegovini.
- Podrška regionalnom razvoju ekonomije i SME-a, s ciljem jačanja institucionalnog i pravnog okvira za regionalni razvoj ekonomije i SME-a, stvaranje okruženja za učenje za poslovni sektor i razvoj kompetencija i kapaciteta u cjeloživotnom poduzetničkom učenju povezivanjem obrazovnog sistema i ekonomije.
- Poboljšanje aktivnih tržišta rada, razvojem aktivne politike o tržištu rada, mjera za tržište rada, i kapaciteta za njihovu provedbu.
- Poboljšanje dijaloga između socijalnih partnera, pružanje vodstva i treninga o radnim praksama u polju industrijskih i radnih odnosa.

2) ZDRAVLJE I OBRAZOVANJE

Institucionalni ustroj Bosne i Hercegovine u polju obrazovanja je naročito složen. Poboljšanja u pogledu pravnog okvira su spora, a ključna zakonska regulativa u pogledu predškolskog, stručnog usavršavanja i visokog obrazovanja još je neriješena. Kao rezultat toga, Bosna i Hercegovina ne ispunjava zahtjeve navedene u bolonjskom procesu. Provedba postojeće zakonske regulative je slaba.

Zakon o visokom obrazovanju još čeka u državnom Parlamentu (od juna 2007. godine) dok je RS usvojila vlastiti Zakon o visokom obrazovanju 2006. godine, koji je usmjeren na racionalizaciju privatnih ustanova i pripremanje entiteta za zahtjeve bolonjskog procesa, kakve imaju i Sarajevski, Zeničko-dobojski i Tuzlanski kanton. Postoji hitna potreba za harmonizacijom, a usvajanje zakona o visokom obrazovanju i zakona o Agenciji za obrazovanje je od posebne važnosti za Bosnu i Hercegovinu da bi ispunila zahtjeve bolonjskog procesa i Lisabonske konvencije.

U području zdravstva, Ministarstvo civilnih poslova ima koordinirajuću ulogu na državnom nivou. Primarna odgovornost za zdravstvo leži na entitetskim i kantonalnim ministarstvima, koja su u isto vrijeme osnivači zdravstvenih ustanova uključujući laboratorije.

Postojeće strategije u zdravstvenom sektoru za entitete jasno ukazuju na potrebu za poboljšanjem javnog zdravstva, planiranja i odlučivanja kao element u poboljšanju ravnopravnosti i jednakog pristupa zdravstvenim uslugama, ali i osiguranju dobrog upravljanja unutar zdravstvenog sektora.

Postoji 18 zavoda za javno zdravstvo (entitetskih i kantonalnih) koji imaju različite kapacitete i nadležnosti (prikupljanje podataka, prevencija bolesti, sanitarna kontrola, itd.). Linije izvještavanja prema nadležnim ministarstvima i prikupljanje podataka o zdravstvenim pitanjima su, međutim, slabo definirani. Postoji definitivno potreba za koordinacijom metoda i prakse zavoda za javno zdravstvo, kako bi im se pomoglo da pruže bolje zdravstvene usluge i podršku osiguravanju podataka i kreiranje zdravstvenih politika.

Pored toga, nedavni događaji i izbijanje lako prenosivih bolesti kao što su SARS i ptičija gripa privukli su pažnju WHO-a i zdravstvenih organa na spremnost zemalja za rano otkrivanje i nadzor nad takvim bolestima. Zdravstveni sistem u Bosni i Hercegovini nije propisno pripremljen za ove situacije: laboratorije koje se bave mikrobiološkim materijalom imaju dobre stručnjake, ali nedostaje oprema.

Projekti predloženi za pomoć Bosni i Hercegovini u rješavanju ovih pitanja uključuju:

- Jačanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini (faza 3): uspostaviti i ojačati institucije na državnom nivou koje efektivno koordiniraju i upravljaju reformom visokog obrazovanja, harmonizirati sistem visokog obrazovanja razvijanjem i primjenom zajedničkih standarda i procedura za osiguranje kvaliteta i kvalifikacija širom zemlje.
- Podrška reformi visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, da se omogući priznavanje diploma u skladu s Lisabonskom konvencijom, uspostava ENIC/NARIC centra za priznavanje diploma, podrška institucionalnom razvoju univerziteta za jačanje ekonomičnosti i efektivnosti upravljanja.
- Nabavka opreme za srednje stručne škole (VET), da se osigura alat za uspješnu provedbu reformiranih nastavnih planova i programa i razviju relevantne vještine učenika u 5 porodica zanimanja.
- Jačanje zavoda za javno zdravstvo, harmonizacija funkcija javnog zdravstva s praksama Evropske unije, povećanje kapaciteta u vezi sa prevencijom bolesti i unapređenjem zdravlja uključujući kapacitet za punu provedbu WHO Međunarodnih zdravstvenih propisa (IHR) i Okvirne konvencije o kontroli duhana (FCTC), te uspostava zdravstvenog informacijskog sistema za potrebe političkog planiranja i odlučivanja.
- Jačanje kapaciteta zdravstvenog sistema da odgovori na moguću prijetnju od lako prenosivih zaraznih bolesti uvođenjem kabineta za biosigurnost i osiguravanje relevantne opreme za laboratorije koje se bave mikrobiološkim materijalima potencijalno opasnim za njihovo osoblje i opću populaciju.

Intervencije u polju obrazovanja i usavršavanja bit će u tijesnoj koordinaciji s aktivnostima koje se finansiraju u sklopu programa Tempus koji podržava reformu visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini kroz projekte univerzitetske saradnje.

Osa 3 – Evropski standardi

1) PODRŠKA USPOSTAVLJANJU REGULATORNIH SISTEMA

Finansijski sektor

Brza konsolidacija bankarskog sektora se nastavlja dok na strane banke otpada 65% ukupne bankarske imovine. Međutim, nije načinjen nikakav napredak u uspostavljanju jedinstvene agencije za bankarstvo na državnom nivou i odvojena zakonska regulativa i nadzor još prevladavaju u oba entiteta. Četrdeset i šest mikrokreditnih organizacija (MKO) su sad pod nadzorom i licencirane od strane entitetskih agencija za bankarstvo, a banke i MKO nailaze na slične probleme u pogledu licenciranja i nadzora jer rade u cijeloj zemlji.

Postoje 24 osiguravajuće kuće koje djeluju u Bosni i Hercegovini, od kojih je većina u lokalnom vlasništvu (kompanije u većinski stranom vlasništvu kontroliraju oko 47% tržišta osiguranja). Na sektor osiguranja otpada oko 3,4% BDP-a. Državna agencija za osiguranje počela je s radom u augustu 2006. godine sa još uvijek smanjenim brojem osoblja: njena uloga je ograničena i uključuje harmonizaciju entitetske zakonske regulative, međunarodno izvještavanje i koordinaciju i arbitražu između entitetskih agencija za nadzor. Licenciranje i nadzor ostaju, što se tiče bankarstva, u nadležnosti entitetskih agencija.

Unapređenje kapaciteta za regulatornu i nadzornu provedbu u sektoru osiguranja potrebno je u područjima kao što su podzakonska regulativa, finansijski izvještaji, omjeri solventnosti itd. Poboljšanje kapaciteta za provedbu nadzora potreban je i u bankarskom sektoru.

Projekti predviđeni za jačanje finansijskog sektora uključuju:

- Izgradnju kapaciteta za Centralnu banku Bosne i Hercegovine, za jačanje efikasnosti upravljanja ljudskim resursima u Banci, uključujući procjenu potreba za obukom i izradu višegodišnje strategije za obuku.
- Izgradnja kapaciteta Agencije za osiguranje Bosne i Hercegovine i agencija za osiguranje Federacije i Republike Srpske, za unapređenje institucionalnog ustroja i razvoj kapaciteta osoblja za izvođenje njihovih zadataka; razvoj smjernica i procedura za izvozne kredite i smjernica za arbitražne postupke u slučaju prekoentitetske parnice u industriji osiguranja.

Vize, migracije i azil

Još ne postoji državna strategija o migraciji za naredne godine i institucije sektora imaju akutan nedostatak osoblja za provedbu sektora. Uključene su mnoge institucije: Sektor za migracije pri Ministarstvu sigurnosti, Služba za strance osnovana 2006. godine pod nadležnošću Ministarstva sigurnosti, te Centar za prijem neregularnih migranata (koji se trenutno organizira). Sve one prolaze kroz proces organizacije ili reorganizacije.

Pravni sistem priprema Ministarstvo sigurnosti: Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu, podzakonski akti novih službi, pravilnici itd. U pripremi je sistem informacija o migracijama, integrirana elektronska baza podataka o svim informacijama vezanim za strance koje će se dijeliti između svih migracijskih agencija Bosne i Hercegovine. Razvoj

postaje hitan, u svjetlu sve većeg broja presretanja ilegalnih prelazaka granice i korištenja krivotvorenih isprava (udvostručen između 2005. i 2006. godine).

Za podršku sektoru za migracije IPA će osigurati:

- Pomoć Ministarstvu sigurnosti, Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice i drugim nadležnim organima u efektivnom upravljanju migracijama, s ciljem unapređenja zakonskog i institucionalnog okvira u upravljanju migracijama i borbi protiv nedozvoljene trgovine ljudima, te ilegalnim migracijama u skladu sa standardima Evropske unije, i stvaranju efikasnog sistema koordinacije i komunikacije među svim sudionicima.

Kvalitetna infrastruktura

Razvoj kvalitetne infrastrukture je najbitniji za pomoć poduzećima u Bosni i Hercegovini da razviju izvozno tržište i podršku ekonomskom razvoju.

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine osnovan je i radi na standardima u skladu s modelom Evropske unije o dobrovoljnoj standardizaciji CEN, CENELEC i ETSI. Do danas, usvojeno je 7.328 evropskih standarda (EN) kao bosanskohercegovački standardi (BAS), od koji velika većina metodom deklaracije. Od ukupnog broja usvojenih EN-a, 1.122 su oni koji daju pretpostavku usaglašenosti sa osnovnim zahtjevima tehničkih propisa. Manjak kapaciteta ljudskih resursa na Institutu za standardizaciju podriiva njegov kapacitet da efektivno izvršava svoje zadatke.

Bosanskohercegovački institut za akreditaciju (BATA) djeluje u skladu sa zahtjevima standarda EN 45000 i ISO/IEC 17000 serija, kao i preporukama i smjernicama Evropske saradnje u području akreditacije (EA), Međunarodnog akreditacijskog foruma (IAF) i Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija ILA(C). BATA je odobrio 28 akreditacija: 11 ispitnih laboratorija, 5 kalibracijskih laboratorija, 2 certifikacijska organa i 10 inspeksijskih organa, ali još uvijek treba uspostaviti uvjete za buduće međunarodno priznavanje ispitivanja, kalibracijskih rezultata i certifikacije, i pripremiti se za potpisivanje multilateralnog sporazuma s Evropskom saradnjom u području akreditacije.

Zakonska regulativa o mjeriteljstvu još nije usklađena sa standardima Evropske unije, koji zahtijevaju odvajanje između zakonskog, naučnog i industrijskog mjeriteljstva, kao i harmonizaciju zakonske regulative između države i entiteta. Bosna i Hercegovina treba razviti distribuirani sistem mjeriteljstva prema modelima u Evropskoj uniji, i razviti zahtjeve za međunarodno priznate usluge mjeriteljstva u Bosni i Hercegovini. Uz to, pripremanje Instituta za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine za njegovo buduće punopravno članstvo u EUROMET, EUROCHEM, WELMEC, OIML i Konvenciji o mjeriteljstvu treba započeti.

Bosna i Hercegovina je uspostavila Agenciju za nadzor nad tržištem koja će, zajedno s inspektoratima entitetskih i carinskih institucija, formirati sistem tržišnog nadzora. Potreban je daljnji razvoj kapaciteta sistema tržišnog nadzora zasnovan na propisnoj zakonskoj regulativi o proizvodima, kako bi se garantirala sigurnost i usaglašenost tehničkih proizvoda sa dobrom praksom Evropske unije.

Uprkos Odluci Vijeća ministara o „Planu aktivnosti za realiziranje programa preuzimanja tehničkih propisa“ koja definira podjelu nadležnosti između državnih institucija odgovornih za preuzimanje i provedbu tehničkih propisa, većina područja tehničkih propisa se praktično ne regulira i ne provodi. U nedostatku nadležnih državnih organa, propisi na entitetskom nivou često se baziraju na različitim odredbama time stvarajući prepreke za funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

Sljedeći projekti predloženi su za pomoć Bosni i Hercegovini u prevazilaženju ovih poteškoća:

- Jačanje akreditacijskog sistema, uspostavljanje uvjeta za buduće međunarodno priznavanje ispitivanja, kalibracijskih rezultata i certifikacija i pripremanje Akreditacijskog instituta BiH za potpisivanje multilateralnog sporazuma s Evropskom saradnjom u području akreditacije (EA).
- Jačanje sistema mjeriteljstva BiH, razvoj distribuiranog sistema mjeriteljstva, početak pripremanja Instituta za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine za njegovo buduće punopravno članstvo u EUROMET, EUROCHEM, WELMEC, OIML i Konvenciji o mjeriteljstvu, te unapređenje zakonodavnog okvira i državne infrastrukture za mjeriteljstvo kako bi se ispunili zahtjevi za harmonizaciju zakonske regulative sa Evropskom unijom i laboratorijama Evropske unije sa najboljom praksom.
- Sigurnosna infrastruktura, za razvoj kapaciteta za izradu zakona i provedbu tehničkih propisa u resornim ministarstvima, za uspostavu sistema za ocjenjivanje usaglašenosti, i za daljnji razvoj kapaciteta sistema tržišnog nadzora u Bosni i Hercegovini.

Energija i telekomunikacije

Razvoj efikasnih mrežnih industrija je bitan za ekonomski razvoj u Bosni i Hercegovini. Bosna i Hercegovina je potpisnica Ugovora o energetske zajednici. Prema Ugovoru, Bosna i Hercegovina se obavezala da će provesti različite aktivnosti koje vode do liberalizacije energetske tržišta (gas i struja). Napredak je načinjen u polju struje, ali mapa puta vezana za gas još se treba izraditi. Mnoge potrebne ključne akcije nisu ispunjene do roka u julu 2007. godine i Bosna i Hercegovina treba pojačati napore da bi postala aktivna članica energetske zajednice i organa Evropske unije za energiju kao što su ETSO, SEETSO i UCTE.

Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine (RAK) je zadužena za provedbu zakonske regulative i praćenje tržišne situacije u polju informacijskog društva, medija i audio-vizuelne politike. Ona je aktivna u pripremanju za efektivno takmičenje prilikom uvođenja u tržište telekomunikacija. Sa više resursa, RAK će biti u boljoj poziciji da igra neophodnu aktivnu ulogu u promociji konkurencije u sektoru.

Projekti koji će podržati regulaciju i liberalizaciju mrežnih industrija uključuju:

- Pomoć u ispunjavanju zahtjeva Ugovora o energetske zajednici i drugih međunarodnih obaveza; javna edukacijska kampanja u vezi sa Ugovorom o energetske zajednici, energetske efikasnosti, obnovljivim izvorima energije i

reformi u sektoru energije i gasa. Projekat će također podržati formiranje novih kompanija za proizvodnju i distribuciju u energetsom sektoru i novih kompanija za distribuciju i prijenos u sektoru gasa.

- Izgradnja kapaciteta za Regulatornu agenciju za komunikacije kako bi joj se omogućilo da vrši svoj mandat i ispunji standarde Evropske unije u vezi s telekomunikacijama; harmonizacija telekomunikacijskog pravnog okvira u Bosni i Hercegovini s *acquisom* Evropske unije; te jačanje konkurentnosti i liberalizacija tržišta telekomunikacija, naročito kroz uspostavljanje funkcionalnog sistema prijenosa brojeva.

Statistika i informacijski sistemi

Razvoj izrade politika uveliko ovisi o pouzdanim informacijama i informacijskim sistemima. Bosna i Hercegovina još nadograđuje svoje statističke kapacitete i nema pouzdanog zemljišnog registracijskog sistema u cijeloj zemlji ili sigurnog sistema koji bi upravljao podacima građana.

Osjetljivim bazama podataka (identifikacijski dokumenti, registracijske tablice vozila, itd.) upravlja Direkcija za implementaciju Sistema za zaštitu ličnih podataka građana (CIPS). Još uvijek je potrebna zakonska regulativa za transformaciju CIPS-a u agenciju za informacijsko društvo na državnom nivou zaduženu za provedbu Strategije za informacijsko društvo. Uspostava agencije za informacijsko društvo je zahtjev Državnog akcijskog plana o organiziranom kriminalu ove zemlje. U očekivanju zakonske regulative i reorganizacije, CIPS poduzima neophodne korake da osigura podatke i upravlja pristupom podacima.

U polju statistike, Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS) ima koordinirajuću i vodeću ulogu. Zemlja proizvodi ograničeni broj ekonomskih podataka, nema sveobuhvatan bilans statističkih podataka o plaćanju ili državnih podataka o računima. Nedostatak kvalitetnih ekonomskih statističkih podataka, naročito u pogledu finansijskih podataka, državnih računa i vanjskih bilansa, ozbiljno je ograničenje u raspravi o ekonomskoj politici, i sa vlastima i sa međunarodnom zajednicom. BHAS je zadužena da pripremi plan aktivnosti za pripremu popisa stanovništva. Iako nema jasne odluke, sve indikacije pokazuju da će se popis stanovništva u Bosni i Hercegovini desiti 2011. godine, u isto vrijeme kad i u drugim zemljama u regiji. Nekoliko donatora u Bosni i Hercegovini, među kojima Evropska komisija i UNDP, ukazali su na svoju spremnost da podrže BHAS u aktivnostima pripremanja popisa stanovništva.

Sistem zemljišne administracije u Bosni i Hercegovini je bio pod negativnim utjecajem nereda u posljednjih 15 godina. Nakon rata, obrazac upotrebe zemljišta se značajno promijenio: uništena infrastruktura, neiskorišteno zemljište – zbog ostataka mina, neplanirana gradnja, nakon rata itd. Uz to, sistem zemljišnih informacija (zemljišne knjige i katastar) dijelom je uništen zbog rata u ratom pogođenim područjima. Ostatak sistema, koji je sačuvan, nije pravovremeno ažuriran da bi odražavao promjene. Ponovna uspostava i ažuriranje sistema zemljišnih informacija su spori zbog budžetskih ograničenja i restrikcija u preciznosti jer je i geodetska referentna mreža također oštećena ratom.

Neprecizne zemljišne informacije ometaju proces odlučivanja o korištenju zemljišta u institucijama javne uprave na svim nivoima (državni, entitetski, kantonalni i općinski). Da bi se osigurali konzistentni podaci za sve funkcije (registracija i zemljišni katastar), potrebni su precizno mjerenje i podaci o zemljišnim česticama. Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, kao administrativna institucija odgovorna za koordinaciju svih geodetskih i povezanih aktivnosti na državnom nivou, pokrenula je razvoj Informacijskih službi o prostornom planiranju za Bosnu i Hercegovinu. Projekat prvenstveno ima za cilj stvaranje uvjeta za bolje funkcioniranje sudova i lokalne zemljišne administracije, ali i razvijanje tržišta nekretninama i poboljšavanje kapaciteta za prostorno planiranje.

Projekti koji će podržati razvoj informacijskih sistema uključuju:

- Provedbu Infrastrukture javnog ključa (PKI) na lokacijama Sistema za zaštitu ličnih podataka građana (CIPS) odgovornim za izdavanje dokumenata, za unapređenje nivoa sigurnosti informacijskih sistema CIPS-a.
- Priprema za popis stanovništva (faza I): Projekat ima za cilj pomoći BHAS-u u pokretanju pripremnih aktivnosti potrebnih za provođenje popisa stanovništva i domaćinstava, uključujući analizu potreba, pripremanje organizacijske strukture, te jačanje kapaciteta bh. statistike, s naglaskom na koordinirajuću ulogu BHAS-a;
- Informacijske službe o prostornom planiranju za Bosnu i Hercegovinu (faza I), za uspostavljanje mreže stalnih (referentnih) GPS stanica za cijelu teritoriju Bosne i Hercegovine, i ponudu usluga globalnog pozicioniranja ciljanim grupama kao što su: institucije BiH koje se bave zemljišnom registracijom; institucije, agencije i kompanije u BiH koje se bave transportom (željezničkim, cestovnim, zračna kontrola itd.); općinske administracije; poljoprivredna administracija; Agencija za statistiku.

2) PRIPREMANJE ZA PREDSTRUKTURNE FONDVE IPA

Poljoprivreda, ruralni razvoj i sigurnost hrane

U području poljoprivrede, hrane i ruralnog razvoja, nadležnosti počivaju uglavnom na entitetima, ali je Vijeće ministara usvojilo državni zakon o poljoprivredi. Postoji široki konsenzus o odgovornostima koje treba izvršiti na državnom nivou kako bi se pripremili za buduću strategiju ruralnog razvoja u cijeloj zemlji da bi se riješile razvojne potrebe (više od 60% stanovništva živi u ruralnim područjima). Prikupljanje poljoprivrednih podataka je ključno za bolje razumijevanje pitanja i razvoj programa podrške, metodologije treba razviti, a saradnju između poljoprivrednih i statističkih administracija unaprijediti.

Nedavno je došlo do povećanja nivoa vladine podrške poljoprivrednom sektoru, naročito u RS. Mjere podrške su različite, sa oko 20% sredstava koja su dodijeljena za ruralni razvoj i određenom pomoći za kapitalna ulaganja i modernizaciju u poljoprivredi. Administrativni kapacitet za projektiranje i mjere provedbe je, međutim, još uvijek slab, i treba biti povezan sa trenutnim i budućim trendovima zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije, kao i uklapati se u buduće obaveze Bosne i Hercegovine u okviru SPP-a.

Agencija za sigurnost hrane u Bosni i Hercegovini počela je s radom u skladu sa svojim mandatom, mada su njeni ljudski resursi još uvijek slabi. Postoji manjak jasnoće u pogledu preklapajućih nadležnosti unutar lanca kontrole sigurnosti hrane. Bosna i Hercegovina je odobrila Zakon o sigurnosti hrane na državnom nivou, koji sada treba prevesti u sekundarnu zakonsku regulativu i provesti.

- Podrška u području poljoprivrede i hrane uključuje:
 - Stvaranje sistema poljoprivrednih informacija za rješavanje neposrednih potreba Bosne i Hercegovine za tačnim, ažuriranim i pouzdanim poljoprivrednim podacima za ruralnu ekonomiju i poljoprivredne sektore na osnovu standarda Evropske unije i harmonizirane metodologije.
 - Pomoć u jačanju administrativnih struktura u BiH odgovornih za poljoprivredni i ruralni razvoj i za provedbu strategije i programa na državnom nivou jačanjem participarnog pristupa od dna ka vrhu od strane lokalnih sudionika u programiranju, praćenju i ocjenjivanju aktivnosti programiranja ruralnog razvoja i provedbi pilot akcija za ruralni razvoj.
 - Podrška provedbi i jačanju zakonske regulative o hrani u BiH, da se osigura dodatna usklađenost i provedba zakonske regulative o hrani u BiH sa *acquisom* Evropske unije, kako bi se povećala sigurnost potrošača i konkurentnost bh. poljoprivrednih proizvoda.

Zaštita okoline

U području zaštite okoline, entiteti su usvojili zakone o vodama, ali postoji potreba za razvojem velikog broja propisa o provedbi. Uspostava agencija za vodu je prioritet da bi upravljanje, na nivou riječnog sliva, imalo efekta. Nedovoljno prečišćavanje otpadnih voda ostaje ključni problem zaštite okoline: Evropska komisija je finansirala alate za identifikaciju i prioritizaciju distribucije vode i projekata o upravljanju otpadnim vodama, na osnovu objektivnih kriterija. Predviđena je podrška za jedan od projekata najvećeg prioriteta, identificiranog kao alat za unapređenje saradnje između lokalnih zajednica, državnih vlasti i donatorskih agencija. Bosna i Hercegovina također razmatra uvođenje principa prevencije i kontrole zagađenja na osnovu *acquisa* Evropske unije. Ovo bi uključivalo revidirani sistem za izdavanje, praćenje i provedbu integriranih okolišnih dozvola.

Da bi pomogao Bosni i Hercegovini u ovom području, program IPA 2007 će uključivati:

- Podršku politici o vodama BiH, za dodatnu podršku razvoju i provedbi entitetskih zakona o vodama, u skladu s principima Okvirne direktive Evropske unije o vodama i drugim direktivama Evropske unije vezanim za sektor voda, uključujući podršku praksama učešća šire javnosti.
- Podršku provedbi Direktive „Integrirana prevencija i kontrola zagađenja“, da bi se osiguralo da će preuzimanje i provedba zakonske regulative rukovoditi institucije BiH u uspostavi sistema prevencije i kontrole zagađenja i praćenja i izdavanju efektivnih integriranih dozvola za poslovne subjekte, te razvoju Registra ispuštanja i prijenosa zagađivanja u BiH.

- Izgradnju kanalizacijskih kolektora za upravljanje ispuštanjem gradskih otpadnih voda u Živinicama. Izgradnja četiri kanalizacijska kolektora obuhvatit će stanovništvo od 47.500 stanovnika i pomoći u zaštiti okoline i podzemnih voda u općini.

Transport

U **cestovnom sektoru**, preliminarni dizajni i studije izvodljivosti za autoput Panevropski koridor V-c predstavljeni su potencijalnim koncesionarima i međunarodnim finansijskim institucijama. Raspodjela odgovornosti i koordinacija između države i entiteta trebaju se unaprijediti ako Bosna i Hercegovina želi ostvariti napredak u provedbi sistema puteva i autoputeva koji efikasno ispunjavaju zahtjeve korisnika i industrije. Napredak se mora načiniti najprije u održavanju puteva, te sigurnosti puteva. Institucionalni kapacitet Ministarstva komunikacija i transporta treba se povećati tako da ono može prioritizirati ulaganja u skladu sa dobrim ekonomskim principima, s obzirom na ograničene budžetske resurse i donatorska sredstva.

U području željeznica, Regulatorno tijelo za željeznice u BiH postalo je operativno i također djeluje i kao Državni organ za sigurnost. Razdvajanje postojećih entitetskih željezničkih kompanija na funkcije željezničkih poduzeća i upravljanja infrastrukturom je napredovalo, ali još preostaje da se dovrši. Entitetski zakoni o željeznicama nisu usklađeni s *acquisom*. Bosna i Hercegovina je završila rekonstrukciju 60 km željezničke pruge na Osnovnoj regionalnoj prometnoj mreži jugoistočne Evrope, i uspostavila preduvjete (dizajn i finansiranje) za rekonstrukciju dodatnih 210 km željezničke pruge. Preostaju da se riješe ključni problemi, a između ostalih imenovanje menadžera za infrastrukturu i provedba direktiva Evropske unije o sigurnosti.

Podrška u ovom području će uključivati:

- Tehničku pomoć Ministarstvu komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine u pripremi struktura osposobljenih za provedbu projekata u sklopu Instrumenta pretpristupne pomoći, i unapređenju njenog kapaciteta da primijeni principe upravljanja projektnim ciklusom za odabir i pripremu projekata.
- Tehničku pomoć nadležnim organima za željeznice u Bosni i Hercegovini i harmonizaciju propisa za održavanje željezničke infrastrukture i voznog parka sa direktivama Evropske unije, za jačanje interoperabilnosti i sigurnosti željeznica.

Osa 5 – Civilno društvo i mediji

Učešće civilnog društva kao korisnika programa bilateralne pomoći Evropske komisije kao i njihova konsultacija u fazama programiranja, srednjoročnog pregleda i završnog pregleda procesa je obavezna prema „Smjernicama o principima i dobrim praksama za učešće nevladinih aktera u razvojnom dijalogu i konsultacijama“ Vijeća i Komisije. Komisija je bila uključena u finansijske inicijative nevladinih aktera u Bosni i Hercegovini od 1998. godine u sklopu programa EIDHR i CARDS. Mnogo napretka je ostvareno tokom tog vremena u smislu povećanog kapaciteta i koherentnosti civilnog društva i vladine spremnosti da uzme u obzir sektor u uspostavi svojih prioriteta.

Projekti SUTRA koje finansira Evropska komisija i provode UNDP i „GAP“ (Projekat upravne odgovornosti) koji finansiraju SIDA i USAID rezultirali su time da mnoge lokalne vlasti poduzimaju ozbiljne političke dijaloge s lokalnim organizacijama civilnog društva i kreću prema uspostavljanju objektivnih kriterija za njihovo finansiranje. Dana 7. maja 2007. godine, Vijeće ministara potpisalo je Memorandum o razumijevanju s organizacijama civilnog društva o konsultaciji i saradnji.

Sada postoji potreba da se krene ka više strateškom pristupu u pomaganju nevladinim akterima da u potpunosti odigraju ulogu koja im je namijenjena u MIPD-u i Zajedničkim smjernicama Vijeća i Komisije. S tim ciljem, predviđeno je poduzimanje aktivnosti koje će omogućiti odvijanje više strukturnog dijaloga i značajno doprinijeti jačanju demokracije i ljudskih prava u Bosni i Hercegovini.

U području medija, Evropska komisija je bila glavni donator za Regulatornu komisiju za komunikacije i Javni radio-televizijski servis Bosne i Hercegovine (PBS) niz godina i bila je instrument u uspostavi BHT1 kao jedinog državnog emitera u zemlji 2004. godine. RAK se uspostavila kao regionalni lider u smislu regulacije emitiranja od preuzimanja ove odgovornosti od SFOR-a. Sada je postigla finansijsku održivost kroz naplatu pretplate i buduća pomoć bi se stoga trebala koncentrirati na pružanje kvalitetne podrške koja će joj pomoći da ide ukorak sa događajima u regulatornom sektoru u Evropskoj uniji a naročito da se pripremi za početak digitalne televizije.

Projekti predloženi za pomoć Bosni i Hercegovini u odgovaranju na ove izazove su:

- Izgradnja kapaciteta civilnog društva za učešće u političkom dijalogu i pripremi pravni i politički okvir za razvoj civilnog društva kroz partnerstvo s državom.
- Jačanje lokalne demokratije da bi se potaknulo partnerstvo i trajni dijalog između organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti da bi se povećalo učešće lokalnih organizacija civilnog društva (CSO) i građana u procesima lokalnog razvoja i unaprijedilo pružanje usluga od strane lokalnih vlasti. Projekat će uključivati male komponente granta i provodit će se na osnovu direktnog sporazuma s UNDP-om.
- Podrška Evropske unije neovisnosti i ovlašćivanju Regulatorne agencije za komunikacije (RAK) Bosne i Hercegovine, jačanjem sektora RAK-a za emitiranje, pripremanjem državne strategije za uvođenje digitalne terestrijalne (zemaljske) televizije (DTT) u Bosni i Hercegovini i obukom osoblja RAK-a za uspješnu provedbu Evropske konvencije o prekograničnoj televiziji i Direktivi Evropske unije „Televizija bez granica“.

2.3 PREGLED RANIJE I SADAŠNJE POMOĆI (EU / IFI / BILATERALNA I DRŽAVNA POMOĆ) UKLJUČUJUĆI NAUČENE LEKCIJE I KOORDINACIJU DONATORA

Program/godina	Dodijeljeno* (u mil. eura)	Ugovoreno* (u mil. eura)	Ugovoreno (%)
CARDS 2004 BiH NP	62,10	61,91	99,69%
CARDS 2005 BiH NP	44,00	38,77	88,10%
CARDS 2006 BiH NP	43,80	23,65	53,99%

CARDS 2004 Regional	0,67	0,67	100%
CARDS 2005 Regional	0,49	0,49	100%
CARDS 2006 Regional	0,25	0,25	100%
EIDHR/MAP 2004	4,15	4,12	99,50%
EIDHR/MAP 2005	3,98	3,96	99,42%
EIDHR/MAP 2004	4,95	2,67	58,28%

* 30. maja 2007. godine; alokacije OHR-a, Tempusa i Cafaoa nisu uključene.

Fokus na izgradnju efektivnih i efikasnih državnih institucija. U svim sektorima ostaje snažna potreba za izgradnjom održivih državnih institucija, kao dio šire agende reformi pronalaženja prave ravnoteže između nadležnosti na državnom i entitetskom nivou. Mada je horizontalna koordinacija (na državnom nivou) značajno poboljšana, treba mnogo uraditi u pogledu vertikalne koordinacije (država-entiteti-kantoni). Posljednje ovisi o spremnosti nižeg nivoa vlasti da se uključe u reforme potrebne za evropske integracije. Ovo je važno ne samo za izgradnju efektivnije Bosne i Hercegovine, već i za jačanje njenih kapaciteta da pregovara sa Evropskom unijom i krene naprijed u procesu evropskih integracija.

Uključivanje domaćih institucija u programiranje. Delegacija Evropske komisije zajedno s Direkcijom za evropske integracije zauzela je pristup unapređenja vlasništva nad programiranjem pomoći od strane vlasti BiH. Mreža viših programskih oficira (SPO) imenovana je u svim državnim ministarstvima i agencijama. Konsultacija sa sudionicima i donatorima prati se na svim nivoima. Kao rezultat toga, relevantnost projekta predloženog Bosni i Hercegovini i politika o evropskim integracijama značajno se povećala tokom posljednje dvije godine. Potrebe koje su iskazale vlasti BiH bile su tri puta veće od raspoloživih sredstava IPA, pokazujući visok nivo inicijative.

Učešće civilnog društva. Uključenost civilnog društva poboljšala se u skorije vrijeme: Direkcija za evropske integracije uspostavila je sistematičnije kontakte na osnovu rezultata studije mapiranja nedržavnih aktera, a Vijeće ministara potpisalo je Memorandum o razumijevanju za saradnju sa civilnim društvom. Međutim, s obzirom na nepostojanje krovnih organizacija civilnog društva i ograničene komunikacijske alate vlade, koordinacija ostaje prvenstveno jednosmjerna informacija. Od strukturiranih mehanizama očekuje se da prime stvarne potrebe ili inpute civilnog društva u programima.

Koordinacija donatora. Koordinacija donatora se značajno povećala kroz uspostavu Foruma za koordinaciju donatora (s rotirajućim predsjedništvom), koji se sastoji od Delegacije Evropske komisije, EBRD, IMF, UNDP/UNRC i Svjetske banke, kao i većih bilateralnih donatora. Delegacija Evropske komisije osigurala je Forumu i državama članicama Evropske unije redovne informacije o procesima programiranja IPA MIPD 2007-2009 i IPA 2007. Svi učesnici dali su doprinos studiji mapiranja donatora koja dodatno poboljšava koordinaciju finansijske podrške. Delegacija Evropske komisije također saraduje sa Direkcijom za evropske integracije, Direkcijom za ekonomske politike i Ministarstvom finansija i trezora radi uspostave odbora za koordinaciju pomoći (uz podršku DfID i Ambasade Nizozemske). Dok se Svjetska banka fokusirala na strukturalne reforme, Evropska komisija je glavni akter u izgradnji institucija na državnom nivou. Bilateralna pomoć prvenstveno se fokusira na podršku sektorskim politikama na lokalnom ili općinskom nivou. Tijesna saradnja također se održava sa EBRD-om, EIB-om i KfW-om u polju transportne i okolišne infrastrukture, gdje

Evropska komisija finansira studije ili tehničku pomoć koja stvara uvjete za ulaganja od strane IFI-a.

2.4 HORIZONTALNA PITANJA

Sistematsko rješavanje horizontalnih pitanja je ključna polazna tačka u kreiranju programa. Ovo je važno ako se ravnopravnost spolova, uključenost manjina i okolišna održivost žele propisno integrirati unutar ovog programa. Lokalni akteri/tijela zadužena za ova pitanja kao i civilno društvo bit će sistematski konsultirani kako bi specifično pomogli institucijama/organizacijama BiH da se izvrši efikasna integracija u skladu s evropskim standardima i odgovarajućim praksama. Dio budžeta projekata može se alocirati za ovu svrhu. Svaki sažetak projekta objašnjava kako će se multidisciplinarna pitanja integrirati.

- Jednake mogućnosti i nediskriminacija

Dokazi pokazuju da društva koja vrše diskriminaciju prema spolu (i/ili etničkoj pripadnosti – vidi nastavak) umanjuju njihovu sposobnost da se razviju i smanje siromaštvo. Nasuprot tome, aktivno učešće svih (bilo u obrazovanju, zapošljavanju ili upravi itd.), čvrsto doprinosi efektivnijem razvoju. U potpunosti vodeći računa o okviru BiH (državna služba, ravnopravnost spolova i zakoni o zabrani diskriminacije), projekti će se zasnivati na konsultativnom procesu s Agencijom za ravnopravnost spolova (pod okriljem Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice). Posebna pažnja posvetit će se osiguravanju da se riješe potrebe i interesi žena kroz razvoj projekata i da su aktivnosti organizirane tako da potiču/olakšavaju učešće žena (npr. obuka). Pomoć će također biti pružena institucijama BiH i civilnom društvu kako bi se osiguralo da je ravnopravnost spolova adekvatno integrirana u izradi zakonske regulative, vladinih strategija i politika.

- Podrška manjinama i ranjivim grupama

Integracija pitanja manjine u projektima je bitna za pružanje pomoći koja može pokrenuti ekonomski rast i smanjiti siromaštvo. Posebna pažnja posvetit će se osiguravanju da su aktivnosti organizirane tako da potiču/olakšavaju njihovo učešće, naročito:

- Postizanje jednake zastupljenosti manjina u aktivnostima usavršavanja i obuke;

- Favoriziranje adekvatnog angažiranja i zastupljenosti manjina u državnoj službi i u svim aspektima centralne i lokalne uprave (kako je precizirano na osnovu relevantnih propisa), naročito u institucijama koje podržava ovaj program;

- Rješavanje posebnih zahtjeva pitanja manjina u strateškim, taktičkim i operativnim policijskim stvarima.

- Ispunjavanje specifičnih potreba romskih zajednica.

- Zaštita okoline

Projekti će sistematski ispitati prilike za poboljšanje zaštite okoline u Bosni i Hercegovini (i u cijeloj regiji). Naročito, aktivnosti obnove i rehabilitacije programske infrastrukture bit će konzistentni s implikacijama po okoliš.

- Dobro upravljanje

Projekti u svim sektorima doprinijet će jačanju administrativnih i upravnih kapaciteta institucija BiH kao i aktera civilnog društva i time će unaprijediti dobro upravljanje i podržati Bosnu i Hercegovinu u borbi protiv korupcije.

2.5 UVJETI

Program uključuje sljedeće uvjete:

- Sažeci projekta formalno se odobravaju razmjenom pisma između Komisije i Vlade Bosne i Hercegovine.
- Vlada će osigurati da institucije korisnice dobiju adekvatne finansijske, materijalne i ljudske resurse kako bi se finansijska pomoć Evropske komisije iskoristila na najefikasniji i najodrživiji mogući način.
- Institucije korisnice će formalno potvrditi projekat i tenderske dokumente, uključujući opis projekta.
- Vlada će osigurati dostupnost zemljišta, slobodnog od vlasničkih zahtjeva ili sporova, osiguranje svih potrebnih građevinskih dozvola i odobrenja za izgradnju planiranih radova. Vlada će osigurati dugoročnu održivost aktivnosti dodjelom neophodnih resursa, uključujući troškove vođenja i troškove održavanja.
- Institucije korisnice organiziraju, odabiru i imenuju članove (uključujući spolnu i etničku ravnotežu) radnih grupa, upravnih i koordinacijskih odbora, te seminare kako zahtijevaju projektne aktivnosti.
- Sva ulaganja vršit će se u skladu s relevantnom Zakonskom regulativom Evropske unije o okolišu (vidi tačku 4.4).

Dodatni posebni uvjeti projekata opisani su u sažecima projekata. U slučaju da se ovi uvjeti ne ispune, razmotrit će se obustava ili otkazivanje projekta ili specifičnih aktivnosti.

2.6 MJERILA

	N		N+1 (zbirno)		N+2 (zbirno)	
	EU	NF*	EU	NF*	EU	NF*
Broj pokrenutih tendera	0		50		55	

Broj pokrenutih poziva za dostavljanje prijedloga	0		2		2	
Broj potpisanih ugovora o direktnom grantu	6		7		7	
Stopa ugovaranja (%)	0		75		100	

* U slučaju paralelnog nacionalnog sufinansiranja.

2.7 MAPA PUTA ZA DECENTRALIZACIJU UPRAVLJANJA FONDOVIMA EVROPSKE UNIJE BEZ EX ANTE KONTROLA OD STRANE KOMISIJE

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Strategiju za provedbu decentraliziranog sistema provedbe u Bosni i Hercegovini. Određeni su neki neophodni koraci i praćeni vremenskim planom za provedbu strategije. Ovu strategiju treba ažurirati s novim IPA zahtjevima o DSP-u, praćeno jasnim i detaljnim planom rada i aktivnosti. Planirano je osnivanje radne grupe za DSP pod predsjedavanjem NIPAC/NAO i ona će uključivati predstavnike relevantnih tijela BiH uključenih u DPS kako bi se provela Strategija o DSP. Vijeće ministara odlučilo je osnovati Državni fond i Centralnu jedinicu za finansije i ugovaranje (CFCU) u Ministarstvu finansija i trezora. Angažiranje prvog osoblja treba biti završeno do kraja septembra 2007. godine, a tehničku pomoć pruža EK. Ciljni datum za decentraliziranu provedbu još nije određen i najvjerojatnije neće biti prije 2009. godine.

3 BUDŽET (IZNOSI U EUR)

3.1 INDIKATIVNA TABELA BUDŽETA

	EU-IPA pomoć				Ukupno sufinansiranje (indikativno)*		Ukupno (IPA plus sufinansiranje)	
	Izgradnja institucija	Investicije	Ukupno u EUR	Ukupno u %	EUR	(%)	EUR	(%)
Osa 1 – Politički zahtjevi	12.136.394	750.000	12.886.394	98,8	156.000	1,2	13.042.394	26,09
1.1. Socijalna uključenost i povratak	5.000.000	500.000	5.500.000	97,2	156.000	2,8	5.656.000	
1.2. Vladavina zakona	2.636.394		2.636.394	100			2.636.394	
1.3. Javna uprava	4.500.000	250.000	4.750.000	100			4.750.000	
Osa 2 – Socio-ekonomski zahtjevi	10.230.000	1.770.000	12.000.000	99,17	100.000	0,83	12.100.000	24,2
2.1. Zapošljavanje i ekonomski razvoj	7.200.000		7.200.000	100			7.200.000	
2.2. Socijalne politike	3.030.000	1.770.000	4.800.000	97,96	100.000	2,04	4.900.000	
Osa 3 – Evropski standardi	17.406.000	4.144.000	21.550.000	100			21.550.000	43,11
3.1. Regulatorna tijela	10.006.000	2.344.000	12.350.000	100			12.350.000	
3.2. Priprema za predstrukturalne fondove	7.400.000	1.800.000	9.200.000	100			9.200.000	
Osa 5 – Dijalog s civilnim društvom	3.000.000	300.000	3.300.000	100			3.300.000	6,6
5. Civilno društvo i mediji	3.000.000	300.000	3.300.000	100			3.300.000	
UKUPNO	42.772.394	6.964.000	49.736.394	99,49	256.000	0,51	49.992.394	100

* javni i privatni državni i/ili međunarodni doprinosi

3.2 PRINCIP SUFINANSIRANJA KOJI SE PRIMJENJUJE NA PROJEKTE KOJI SE FINANSIRAJU U OKVIRU PROGRAMA

Doprinos Evropske unije izračunava se u odnosu na ukupne prihvatljive troškove. Stopa doprinosa Evropske unije iznosi 99,49% budžeta ovog programa, u skladu s članom 67. stav 3. Uredbe o provedbi IPA.

Pojedinačne sporazume o grantu kojima se provode projekti opisani u tački 2.2 iznad finansirat će Komisija u cijelosti, u skladu s članom 253(1)d Pravila o provedbi Finansijske uredbe uz izuzetak projekata 2, 3 i 19 za koje će korisnici granta doprinijeti sufinansiranjem.

Sufinansiranje će se tražiti u sklopu budućih programa IPA komponente I za svaki nastavak projekta br. 40 – „Izgradnja sistema kanalizacijske mreže u Živinicama“.

4 SISTEMI PROVEDBE

4.1 METODA PROVEDBE

Program će provoditi na centraliziranoj osnovi Evropska komisija, Delegacija Evropske komisije u Bosni i Hercegovini, u skladu s članom 53a Uredbe o finansiranju¹ i odgovarajućih odredbi Pravila o provedbi².

4.2 OPĆA PRAVILA ZA NABAVKU I PROCEDURE ZA DODJELJIVANJE BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Nabavka će pratiti odredbe Dijela drugog, Glava IV Uredbe o finansiranju i Dijela drugog, Glava III, Poglavlje 3 njenih Pravila o provedbi, kao i pravila i procedure za ugovore o uslugama, nabavci i radovima koji se finansiraju iz glavnog budžeta Evropskih zajednica u svrhe saradnje s trećim zemljama koje je Komisija usvojila 24. maja 2007. (C(2007)2034).

Procedure za dodjelu bespovratnih sredstava pratit će odredbe Dijela prvog, Glava VI Uredbe o finansiranju i Dijela prvog, Glava VI njenih Pravila o provedbi.

Komisija će također koristiti proceduralne smjernice i standardne obrasce i modele koji omogućavaju primjenu gore navedenih pravila navedene u „Praktičnom vodiču za ugovorne procedure za vanjske akcije Evropske unije“ („Praktični vodič“) koji je objavljen na Internet stranici EuropeAida³ na datum pokretanja procedure nabavke ili dodjele bespovratnih sredstava.

Sporazumi o direktnom grantu bit će sklopljeni s UNICEF-om (Socijalna zaštita i uključenost djece), Visokim sudskim i tužilačkim vijećem (Uspostava sistema upravljanja predmetima), UNDP-om (Jačanje lokalne demokratije), Međunarodnom komisijom za nestale osobe (Projekat identifikacije Srebrenica), i Vijećem Evrope (Jačanje visokog

¹ OJ L 248, 16.9.2002, str. 1.

² OJ L 357, 31.12.2002, str. 1.

³ Trenutna adresa: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

obrazovanja faza III i Efikasno upravljanje zatvorima). Komisija može također zaključiti sporazum o direktnom grantu s državnim tijelom BiH koje će biti osnovano za provedbu pomoćnog projekta za ustavnu reformu. Direktni grantovi bit će propisno obrazloženi u svjetlu člana 168(1)(c) i (f) Pravila o provedbi Uredbe o finansiranju u odluci o dodjeli.

4.3 PRINCIPI PROVEDBE ZA TWINNING PROJEKTE

Twinning projekti bit će uspostavljeni u obliku sporazuma o grantu, čime se uprave odabrane države članice slažu da osiguraju javnom sektoru traženu ekspertizu u odnosu na nadoknadu tako nastalih troškova.

Ugovor može naročito osigurati dugoročnu zamjenu službenika određenog da radi kao savjetnik puno radno vrijeme u upravi zemlje korisnice kao rezidentni savjetnik za twinning.

Sporazum o twinning grantu bit će uspostavljen u skladu s relevantnim odredbama Dijela drugog, Glava VI Uredbe o finansiranju i Dijela drugog, Glava VI njenih Pravila o provedbi.

Priručnik o twinningu dostupan je na Internet stranici Generalne uprave za proširenje Evropske komisije na sljedećoj adresi:

http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/institution_building/twinning_em.htm

4.4 PROCJENA UTJECAJA NA OKOLINU I OČUVANJE PRIRODE

Sve investicije vršit će se u skladu sa relevantnom zakonskom regulativom Evropske unije o zaštiti okoline. Kao posljedica toga, za projekte koji spadaju u okvir dodatka 1 ili dodatka 2 Direktive EIA (Izgradnja sistema kanalizacijske mreže u Živinicama)⁴, za svaki projekat izvršit će se procjena utjecaja na okolinu⁵, jednaka onoj koju predviđa Direktiva EIA.

Za projekte koji bi vjerovatno mogli utjecati na lokacije od značaja za očuvanje prirode, za svaki projekat izvršit će se odgovarajuća procjena očuvanja okoline⁶, jednaka onoj koju predviđa čl. 6. Direktive o staništima EIA⁷.

5 PRAĆENJE I PROCJENA

5.1 PRAĆENJE

Komisija može poduzeti sve radnje koje smatra neophodnim za praćenje odnosnog programa.

⁴ Direktiva Vijeća 85/337/EEC od 27. juna 1985. godine o procjeni efekata određenih javnih i privatnih projekata na okolinu (OJ L 175 5.7.1985., str. 40)

⁵ Cf. Dodatak EIA odgovarajućeg sažetka investicijskog projekta, jednak onom koji predviđa EIA-direktiva

⁶ Cf. Dodatak Očuvanje prirode odgovarajućeg sažetka investicijskog projekta

⁷ Direktiva Vijeća 92/43/EEC od 21. maja 1992. godine o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (OJ L206, 22.7.1992.)

5.2 PROCJENA

Programi će biti predmet *ex ante* procjena, kao i privremene i, gdje je relevantno, *ex post* procjena u skladu s članovima 57. i 82. Uredbe o provedbi IPA, s ciljem poboljšanja kvaliteta, efikasnosti i dosljednosti pomoći iz sredstava Evropske unije i strategije i provedbe programa.

Rezultati *ex ante* i privremene procjene uzet će se u obzir u ciklusu programiranja i provedbe. Komisija također može provoditi strateške procjene.

6 REVIZIJA, FINANSIJSKA KONTROLA I MJERE ZA SUZBIJANJE PREVARA

Računi i poslovanje svih strana uključenih u provedbu ovog programa, kao i ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, predmet su, s jedne strane, nadzora i finansijske kontrole od strane Komisije (uključujući Evropski ured za borbu protiv prevara), koja može provoditi kontrole po svom nađenju, bilo sama ili putem vanjskog revizora i, s druge strane, revizija od strane Evropskog suda revizora. Ovo uključuje mjere kao što je *ex ante* verifikacija tendera i ugovaranja koje vrši Delegacija u državi korisnici.

Da bi se osigurala efikasna zaštita finansijskih interesa Evropske unije, Komisija (uključujući Evropski ured za borbu protiv prevara) može provoditi kontrole na terenu i inspekcije u skladu s procedurama predviđenim Uredbom Vijeća (EC, Euratom) 2185/96⁸.

Gore opisane kontrole i revizije primjenjive su na sve ugovarače, podugovarače i korisnike bespovratnih sredstava koji primaju novčanu pomoć Evropske unije.

7 NEZNATNA PRERASPODJELA SREDSTAVA

Nacionalni zvaničnik za ovjeravanje (AOD), ili nacionalni zvaničnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), u skladu s delegiranjem ovlasti koje mu povjeri AOD, u skladu s principima propisnog finansijskog upravljanja, može izvršiti neznatne preraspodjele sredstava bez potrebe za mijenjanjem odluke o finansiranju. U ovom kontekstu, kumulativne preraspodjele koje ne prelaze 20% ukupnog iznosa alociranog za program, ovisno o limitu od 4 miliona EUR, neće se smatrati znatnim, pod uvjetom da one ne utječu na prirodu i ciljeve programa. Odbor IPA bit će obaviješten o gornjoj preraspodjeli sredstava.

8 OGRANIČENA PRILAGOĐAVANJA U PROVEDBI PROGRAMA

Ograničene promjene u provedbi ovog programa koje utječu na elemente navedene u članu 90. Pravila o provedbi za Uredbu o finansiranju, koja su indikativne prirode⁹, može izvršiti ovlašteni zvaničnik za ovjeravanje delegiranjem (AOD), ili ovlašteni zvaničnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), u skladu s delegacijom ovlasti koje na njega

⁸ OJ L 292, 15.11.1996; str. 2.

⁹ Ovi najvažniji elementi indikativne prirode su, za bespovratna sredstva, indikativni iznos poziva za prijedloge i, za nabavku, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora i indikativni vremenski okvir za pokretanje procedura nabavke.

prenosi AOD, u skladu s principima propisnog finansijskog upravljanja bez potrebe za izmijenjenom i dopunjenom odlukom o finansiranju.

Bosna i Hercegovina – Lista projekata. IPA 2007

Sektor	Br.	Projekat	Iznos plaćen eurima (u EUR)	IB	Investicija	Vrsta i broj ugovora (usluge, robe, radovi, twinning ili grant)	Sufinansiranje – EU dio	Raspored (pokretanje nabavke ili poziva za prijedloge)
		Osa 1 – Politički zahtjevi					100%	
Socijalna uključenost i povratak	1	Čišćenje mina i tehnički nadzor	1.500.000	1.500.000		1 ugovor – grant*	100%	Q1/2008
Socijalna uključenost i povratak	2	Obnova kuća i tehničke infrastrukture objekata u Kotor Varoši kao podrška održivom povratku	500.000		500.000	1 grant nakon jednog poziva za prijedloge**	90% (56.000 EUR sufinansiranje od korisnika granta)	Q1/2009
Socijalna uključenost i povratak	3	Nauka u službi istine i pravde: podrška Međunarodnoj komisiji za nestale osobe (ICMP) Odsjek forenzičkih nauka (FSD)	2.200.000	2.200.000		2 granta za ICPM	90% (grant 1) 100% (grant 2)	Q1/2008 i Q4/2010
Socijalna uključenost i povratak	4	Jačanje socijalne zaštite i sistema uključenosti za djecu u Bosni i Hercegovini	1.300.000	1.300.000		Grant UNICEF-u*	100% (+paralelno sufinansiranje od UK i NOR predviđeno)	Q1/2008
Vladavina zakona	5	Podrška strateškom planiranju, koordinaciji pomoći i kapacitetima Evropskih integracija u Ministarstvu pravde BiH	800.000	800.000		1 ugovor - usluge	100%	Q1/2008
Vladavina	6	Povećanje efikasnosti	836.394	836.394		Grant VSTV-	100%	Q1/2008

zakona		sudstva kroz uspostavljanje sistema upravljanja predmetima (CMS) za sudove i tužiteljstva					u*		
Vladavina zakona	7	Efikasno upravljanje zatvorima	600.000	600.000	600.000		Grant Vijeću Evrope*	100%	Q1/2008
Vladavina zakona	8	Zajednička obuka SIPA Finansijsko-obavještajnog odjela i Kriminalističko-istražne jedinice, tužilaca, finansijskih regulatornih agencija i institucija	400.000	400.000	400.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Javna uprava	9	Izgradnja kapaciteta za proces ustavne reforme	300.000	300.000	300.000		1 ugovor – usluge ili grant*	100%	Q1/2008
Javna uprava	10	Nastavak podrške PARCO - izgradnji kapaciteta PARCO-a kroz podršku u provedbi Strategije PAR i donatorskoj koordinaciji	1.500.000	1.500.000	1.500.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Javna uprava	11	Podrška Vladi BiH u procesu evropskih integracija i koordinacija pomoći Zajednice – Faza III	1.700.000	1.700.000	1.700.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Javna uprava	12	Jačanje sistema za upravljanje ljudskim resursima	500.000	500.000	500.000		1 ugovor – twinning	100%	Januar 2008.
Javna uprava	13	Podrška Ombudsmenu za ljudska prava BiH	250.000	250.000	250.000	250.000	1 ugovor – nabavka	100%	Januar 2008.
Javna uprava	14	Razvoj i provedba jedne integrirane PIF strategije u BiH	500.000	500.000	500.000	500.000	1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
		S/T	12.886.394	12.136.394	750.000				
		Osa 2 – Socio-ekonomski zahtjevi							

Zapošljavanje i ekonomski razvoj	15	Podrška regionalnom ekonomskom razvoju i razvoj malih i srednjih kompanija i poduzeća	4.000.000	4.000.000		3 ugovora – usluge 1) 2,5 mil. eura 2) 1,0 mil. eura 3) 0,5 mil. eura	100% 100% 100%	Q1/2008 Q1/2008 Q1/2008
Zapošljavanje i ekonomski razvoj	16	Izgradnja kapaciteta promocije izvoza i razvoja izvozne osnove u Bosni i Hercegovini	1.500.000	1.500.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Zapošljavanje i ekonomski razvoj	17	Poboljšanje aktivnog tržišta rada u Bosni i Hercegovini	1.200.000	1.200.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Zapošljavanje i ekonomski razvoj	18	Podrška razvoju i kapacitetu socijalnog dijaloga i socijalnih partnera	500.000	500.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Socijalna politika	19	Jačanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini III	400.000	400.000		Grant Vijeću Evrope		Q1/2008
Socijalna politika	20	Podrška u reformi visokog obrazovanja	1.100.000	1.100.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Socijalna politika	21	Nabavka opreme za srednje stručne (VET) škole	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1 ugovor – nabavka	100%	Q1/2008
Socijalna politika	22	Jačanje zavoda za javno zdravstvo u BiH	1.500.000	1.500.000		1 ugovor – usluge	100%	Q1/2008
Socijalna politika	23	Nabavka opreme za mikrobiološke laboratorije u BiH	500.000	500.000	470.000	1 ugovor – usluge – 470.000 eura 1 ugovor – usluge – 30.000 eura	100%	Q1/2008 Q2/2008
		S/T	12.000.000	10.230.000	1.770.000			
		Osa 3 – Evropski standardi						
Regulatorna	24	Izgradnja kapaciteta u	250.000	250.000		1 ugovor –	100%	Q1/2008

		zaštitu ličnih podataka građana (CIPS)											
Regulatorna tijela	33	Priprema za popis stanovništva – Faza I	500.000	500.000					1 ugovor – nabavka 164.000 eura	100%		Q4/2007	
Regulatorna tijela	34	Službe informiranja u prostornom uređenju za BiH faza I Uspostava mreže referentnih GPS stanica	1.000.000			1.000.000			1 ugovor – usluge	100%		Q1/2008	
Priprema za predstrukturalne fondove	35	Jačanje i harmonizacija informacijskih sistema poljoprivrednog i ruralnog sektora u BiH	1.500.000	1.300.000		200.000			1 ugovor – usluge 1.300.000 eura 3 ugovora – nabavka 130.000 eura 20.000 eura 50.000 eura	100%		Q1/2008	Q2/2008 Q2/2008 Q2/2008 Q1/2008
Priprema za predstrukturalne fondove	36	Jačanje kapaciteta programiranja ruralnog razvoja u BiH	1.000.000	1.000.000					1 ugovor – usluge	100%			
Priprema za predstrukturalne fondove	37	Podrška realizaciji i provedbi zakonske regulative o hrani u BiH	1.000.000	1.000.000					1 ugovor – usluge	100%			Q1/2008
Priprema za predstrukturalne fondove	38	Podrška politici o vodama	1.000.000	1.000.000					1 ugovor – usluge	100%			Q1/2008
Priprema za predstrukturalne fondove	39	Podrška provedbi Direktive „Integrirana prevencija i kontrola zagađenja“	1.500.000	1.200.000		300.000			1 ugovor – usluge 1.200.000 eura 1 ugovor – nabavka 300.000 eura	100%		Q1/2008	Q1/2008
Priprema za predstrukturalne fondove	40	Izgradnja sistema kanalizacijske mreže u Živinicama	1.500.000	200.000		1.300.000			1 ugovor – radovi 1.300.000 eura	100%		Q2/2008	

za sufinansiranje u vezi sa grantovima za "aktivnosti proizašle iz provedbe sporazuma o finansiranju sa trećim zemljama ili aktivnosti sa međunarodnim organizacijama u smislu člana 43."

** Osnovni kriteriji odabira i dodjele za dodjelu bespovratnih sredstava izloženi su u Praktičnom vodiču za ugovorne procedure za vanjske aktivnosti Evropske unije.